

- 1 ויקרא פרק ה פסוק א
- 2 נפש כִּי־תִחַטָּא וְשָׁמְעָה קוֹל אֱלֹהִים וְהוּא עֹד אֹן רָאָה אֹן יָדַע אִם־לֹא יִגִּיד וְנִשְׂא עֹוֹנוֹ:
- 3 העמק דבר ויקרא פרק ה פסוק א
- 4 ונפש כי תחטא ושמעה קול אלה. פי' בשאלתות דר"א סימן ס"ט ונפש כי תחטא והדר ושמעה קול אלה, והחטא
- 5 הוא אם לא יגיד אפילו לא שמע שבועה, וביארנו בהע"ש דנ"ל דכך הפי', משום דנפקא לן בגזירה שוה תחטא
- 6 תחטא משבועת הפקדון, ושם ודאי הכי פירושו ונפש כי תחטא והדר ומעלה מעל בה', שהרי וכחש בעמיתו בפקדון
- 7 וגו' ודאי חטא הוא שהרי כתיב לא תכחשו, וה"נ פי' ונפש כי תחטא היינו אם לא יגיד, וכדאיתא ב"ק דנ"ו דהיודע
- 8 עדות לחבירו ואינו מעיד לו עובר על אם לא יגיד, וע' מש"כ בס' בראשית כ"ד ג' בהר"ד:
- 9 רבינו בחיי ויקרא פרשת ויקרא פרק ה פסוק א
- 10 ויתכן לפרש עוד והוא עד, כי באור הכתוב הוא שאם הוא כובש עדותו ולא יגיד זה בב"ד לא יאמר: ומי יודע בדבר
- 11 אם כובש עדות זה, לכך נאמר "והוא עד" שמו של הקדוש ברוך הוא עד, שכן מצינו לשון "הוא" שהוא שמו של
- 12 הקדוש ברוך הוא, ממה שכתוב: (ישעיה מב, ח) "אני ה' הוא שמי", וכתוב: (תהלים ק, ג) "הוא עשנו ולו אנחנו",
- 13 וכתוב: (שם יט, ו) "והוא כחתן יוצא מחופתו", וכתוב: (במדבר יח, כג) "ועבד הלוי הוא", ורבים כן, ולכך יאמר והוא
- 14 עד, שמו של הקדוש ברוך הוא עד, כי הוא בוחן לבות וכליות ויענישנו על זאת.
- 15 ויתכן עוד לומר כי תוספת הוא"ו במלת "לוא", ירמוז על ששת ימי בראשית, ובא להורות כי מי שכובש עדות לחברו
- 16 מעלה עליו הכתוב כאלו כבש להקב"ה עדות של חדוש העולם שנברא בששת ימים, כי מתוך שאדם רגיל להכשל
- 17 בעון קל יבא לסוף שיכשל בעון חמור.
- 18 משך חכמה ויקרא פרשת ויקרא פרק ה פסוק א
- 19 אם לוא יגיד ונשא עונו. פירוש, דאף בלא שבועה עבר ב"לא יגיד", אף שאינו חייב קרבן, כמו שכתבו תוספות פרק
- 20 הכונס בהא דפריך באם לא יגיד. וכל זה כשתבעו להעיד. וכן הא דחייב בעד אחד לשלם בידי שמים, הכל כשתבעו,
- 21 כמו שפסק ברמב"ם ובשלחן ערוך. אבל אם לא תבעו להעיד, אינו כלום אף בשני עדים. ועל זה אמרו פרק ערבי
- 22 פסחים דף קיג ע"ב: שלושה הקדוש ברוך הוא שונאן וכו', ומי שיודע עדות לחבירו ואינו מעיד. פירוש, בשלא תבעו
- 23 להעיד, דאז הוי בגדר מדה רעה, כמו הנכנס לבית חבירו פתאום (מסכתא דרך ארץ פרק ה) וכיוצא בזה. דסיפא
- 24 'ומעיד לו' הוא שמעיד מעצמו, יעויין שם ופשוט.
- 25 תורה תמימה ויקרא פרשת ויקרא פרק ה פסוק א
- 26 נפש כי תחטא - מדכתיב ונפש כי תחטא והדר ושמעה קול אלה, שמע מינה דאפילו בלא שבועה נמי איכא חטא,
- 27 אלא דבשבועה חייב קרבן] [שאלתות דרא"ג]:
- 28 תורה תמימה ויקרא פרשת ויקרא פרק ה פסוק א
- 29 והוא עד - תניא, עד אחד שאמרו לו הרי אתה מקובל עלינו כשנים יכול יהא חייב, ת"ל והוא עד, את שראוי להעיד
- 30 עדות תורה, יצא עד אחד שאין ראוי להעיד עדות תורה] [ירושלמי סנהדרין פ"ג ה"ט]:
- 31 תורה תמימה הערות ויקרא פרק ה הערה כז
- 32 משום דמניעת הגדת העדות הוא רק גרמא בנזקין. ומסיק בגמרא דאפילו עד אחד חייב להעיד מה שיודע, ופרשו
- 33 המפרשים, דאע"פ דלענין קרבן שבועה נתמעט עד אחד משום דאינו מביא לידי חיוב ממון, אבל בכ"ז מחויב
- 34 בהגדת העדות משום דמביא הוא לידי שבועה דאורייתא ואולי ישלם ולא ישבע ונמצא זה מרויח בעדותו. ואמנם עם

- 1 כ"ז הדבר קשה, דהא עכ"פ הפסוק הזה איירי במקום שחייב קרבן שבועה דהיינו בשני עדים, וכמבואר בדרשה
2 דלעיל והוא עד בשני עדים הכתוב מדבר, וממילא גם הלשון ונשא עונו קאי על אופן כזה, א"כ מהיכי תיתא להשיא
3 עון גם על עד אחד ע"פ סברא חיצונית בעלמא שמביא אותו לידי שבועה, וכבר עמלו המפרשים לבאר דבר זה, עיין
4 בחו"מ סי' כ"ח. אבל מה שנראה לי דבאמת חיוב עד אחד לא מצד נשיאת עון המבואר בפרשה זו, אלא מטעם
5 דרשה אחרת בתו"כ פ' קדושים על הפ' לא תעמוד על דם רעך, מניין שאם אתה יודע לו עדות שאי אתה רשאי
6 לשתוק ת"ל לא תעמוד על דם רעך, והענין הוא, שמחויב כל אדם להציל את חברו מצרתו שהוא בה, בין צרת
7 הגוף בין צרת ממון, ולכן מכיון שגם עד אחד יכול להביא לו טובה בעדותו, שהוא כמבואר שמביא את בעל דינו
8 לחיוב שבועה דאורייתא ואולי ישלם ולא ישבע, ונמצא זה מרויח בעדותו, ממילא חייב להעיד, וברור הוא בעיני
9 שאע"פ שבגמרא לא הביאו פסוק זה, אבל קרוב לודאי שבעיקר הדבר סמכו על אותה דרשה דתו"כ,
- 10 תלמוד בבלי מסכת שבועות דף ל עמוד א
- 11 /מתני'/. שבועת העדות נוהגת באנשים ולא בנשים, ברחוקין ולא בקרובין, בכשרין ולא בפסולין, ואינה נוהגת אלא
12 בראוין להעיד, בפני בית דין ושלא בפני ב"ד מפי עצמו, ומפי אחרים אין חייבין עד שיכפרו בהן בב"ד, דברי ר'
13 מאיר; וחכמים אומרים: בין מפי עצמו ובין מפי אחרים - אינן חייבין עד שיכפרו בהן בב"ד. וחייבין על זדון השבועה
14 ועל שגגתה עם זדון העדות, ואינן חייבין על שגגתה. ומה הן חייבין על זדון השבועה? קרבן עולה ויורד.
- 15 גמ'. מנהני מילי? דת"ר: ועמדו שני האנשים - בעדים הכתוב מדבר; אתה אומר: בעדים, או אינו אלא בבעלי דינין?
16 כשהוא אומר: אשר להם הריב - הרי בעלי דינין אמור, הא מה אני מקיים ועמדו שני האנשים? בעדים הכתוב
17 מדבר; ואם נפשך לומר, נאמר כאן שני ונאמר להלן שני, מה להלן בעדים, אף כאן בעדים. מאי אם נפשך לומר?
18 וכי תימא: מדלא כתב ואשר להם הריב, כוליה קרא בבעלי דינין משתעי, נאמר כאן שני ונאמר להלן שני, מה להלן
19 בעדים, אף כאן בעדים.
- 20 תלמוד בבלי מסכת שבועות דף ל עמוד ב
- 21 אמר רבה בר רב הונא: האי צורבא מרבנן דידע בסהדותא, וזילא ביה מילתא למיזל לבי דיינא דזוטר מיניה
22 לאסהודי קמיה, לא ליזיל. אמר רב שישא בריה דרב אידי, אף אנן נמי תנינא: מצא שק או קופה ואין דרכו ליטול -
23 הרי זה לא יטול. הני מילי בממונא, אבל באיסורא - אין חכמה ואין תבונה ואין עצה לנגד ה', כל מקום שיש בו חלול
24 ה' - אין חולקין כבוד לרב. רב יימר הוה ידע ליה סהדותא למר זוטרא, אתא לקמיה דאמימר, אותבינהו לכולהו.
25 אמר ליה רב אשי לאמימר, והאמר עולא: מחלוקת - בבעלי דינין, אבל בעדים - דברי הכל בעמידה! א"ל: האי עשה
26 והאי עשה, עשה דכבוד תורה עדיף.
- 27 תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף לז עמוד א-ב
- 28 משנה. כיצד מאיימין את העדים? על עידי נפשות, היו מכניסין אותן ומאיימין עליהן:...ושמא תאמרו מה לנו ולצרה
29 הזאת? והלא כבר נאמר והוא עד או ראה או ידע אם לוא יגיד וגו'. ושמא תאמרו: מה לנו לחוב בדמו של זה? והלא
30 כבר נאמר באבד רשעים רנה.
- 31 רש"י מסכת סנהדרין דף לז עמוד ב
- 32 והלא כבר נאמר והוא עד - עליכם מוטל חובה ונשיאות עון אם לא תגידו מה שראיתם.
- 33 ושמא תאמרו מה לנו לחוב - להיות מתחייבים מדמיו של זה, נוח לנו לעמוד באם לא יגיד.
- 34 והלא כבר נאמר באבד רשעים רנה - אם רשע הוא אין כאן עונש.
- 35 יד רמ"ה מסכת סנהדרין דף לז עמוד א

1. שמא תאמרו מה לנו ולצרה הזאת להעלות עלינו כאלו אבדנו עולם מלא והלא כבר נאמר אם לא יגיד שמא
2. תאמרו מוטב נעמוד בלא ואל נחוב בדמו של זה שהרי עונש המאבד נפש אחת גדול מאיסור אם לא יגיד ת"ל
3. ובאבד רשעים רנה אם עבר עבירה זו רשע הוא ואין עונש על המאבד שכשם שהמאבד נפש אחת מן הצדיקים
4. כאילו אבד עולם מלא צדיקים כך המאבד נפש אחת מן הרשעים כאלו אבד עולם מלא רשעים ואין כאן עונש על
5. המאבדו אלא שכר ואי לא מסהדיתו על כרחין באם לא יגיד קיימיתו:
6. תלמוד בבלי מסכת בבא קמא דף נו עמוד א
7. והיודע עדות לחבירו ואינו מעיד לו. במאי עסקינן? אילימא בבי תרי, פשיטא, דאורייתא הוא, אם לא יגיד ונשא עונו!
8. אלא בחד.
9. רש"י מסכת בבא קמא דף נו עמוד א
10. פשיטא דאורייתא הוא - דחייב בדיני שמים.
11. אלא בחד - שמחייבו שבועה ובדיני שמים מיחייב דאי הוה מסהיד מחייב ליה שבועה ודלמא לא הוי משתבע
12. בשיקרא ומשלם.
13. תוספות מסכת בבא קמא דף נו עמוד א
14. פשיטא אם לא יגיד וכו' - וא"ת ה"מ כשעבר על שבועתו כדכתיב ושמעה קול אלה וי"ל דה"ק קרא כשעובר בדבר
15. שאם לא יגיד היה נושא עון אז יביא קרבן שבועה אבל בלא שבועה נמי איכא נשיאות עון כדמוכח במתני' באחד
16. דיני ממונות (סנהדרין דף לז:) ודוקא בב"ד דכשאוברים אין אנו יודעים להעיד שוב אינם יכולין להעיד דכיון שהגיד
17. שוב אינו חוזר ומגיד והיינו אם לא יגיד דקרא אבל חוץ לב"ד אין לחוש שיכול לחזור ולהעיד
18. חידושי הרשב"א מסכת בבא קמא דף נו עמוד א
19. אי בתרי מדאורייתא נמי מחייב, כלומר לא הי' צריך לומר בזו ר' יהושע דמחייב בדיני שמים דפשיטא שהתורה
20. חייבתו דכתיב אם לא יגיד ונשא עונו, וא"ת ההוא בנשבע וכפר כתיב דחייב בקרבן כדכתיב ושמעה קול אלה, י"ל
21. דקרא ה"ק כשעובר בדבר שאם לא הי' מגיד הי' נושא עון אז אם שמע קול אלה חייב קרבן. ואין תירוץ זה מחוור
22. בעיני דמנא ליה דה"ק קרא, דמקשה כל כך בפשיטות דאורייתא נמי מחייב. ומסתברא דממילא שמעינן לה דההיא
23. בששמע קול אלה אף על פי שלא ענה אמן הוא ואפ"ה בשלא הגיד איכא נשיאות חטא, ואם איתא דכשלא שמע
24. קול אלה וכופר בעדותו בב"ד ליכא נשיאות חטא ולא חייבתו תורה להעיד למה מביא קרבן על שמיעת קול בלבד,
25. אטו מי שאומר לחברו משביע אני עליך שתאמר כן וכן שראית ולא הגיד מי מחייב, וקרובים שאינם מעידין לו אינם
26. חייבים מפני שאין בעדותן כלום ואין חייבין להעידו, ואף הכשרים כיוצא בהם לא היו חייבים להעידו כל שלא ענו
27. אמן כנ"ל.
28. שיטה מקובצת מסכת בבא קמא דף נו עמוד א
29. וכתב הרב המאירי ז"ל וז"ל: היודע עדות לחבירו ואינו מעיד בין שהם שנים שכבישת עדותם מפסדת ממון בין
30. שהוא אחד שכבישת עדותו מפקעת שבועה פטור בדיני אדם וחייב בדיני שמים שאף גרמא אין כאן הואיל ואין כאן
31. מעשה. ומה שאמרו בסוגיא אי בתרי באם לא יגיד קאי לאו למימרא דליחייב בדיני אדם דמה ענין לחייב את האדם
32. במניעת דיבור אלא כך פירושו באם לא יגיד קאי ופשיטא דחייב בדיני שמים.
33. נמוק"י, ובשם הרא"ה-
34. רמב"ן, קונטרס דינא דגרמי-

- 1 קונטרס דינא דגרמי
- 2 והיודע בעדות חברו ואינו מעיד לו, אי בחד בלחוד לא עבד ליה ולא מידי דדילמא הוה משתבע היאך ומפטר, ומיהו
- 3 תרי נמי מפטרי דאקשינן בגמרא אפטור מדיני אדם וחייב בדיני שמים אי בתרי דאורייתא הוא, ולא אקשינן אי בתרי
- 4 אמאי פטור מדיני אדם, ותניא בתוספתא דשבועות (פ"ג ה"א) וכן המשביע את העדים על דבר שיש בו שוה פרוטה
- 5 וכפרו הרי אלו חייבין קרבן ופטורין מן הממון (של) [שנאמר] ונשא עונו, וטעמא דמילתא שאף הוא אינו חייב להעיד
- 6 לו אלא מדין גמילות חסדים שחייבה תורה להעיד, ואם לא רצה לקיים אותה מצוה אין מן הדין לחייבו ממון, מה
- 7 שאין כן בנתיאש הימנה ולא גדרה דכיון שהוא חייב חיוב ממון לגדור ולא גדר ונתיאש חייב, שהרי הוא מזיקו
- 8 ביאושו וגפניו הם האוסרין והוא גורם האיסור, אבל מי שאינו רוצה להעיד פטור שאין עליו חיוב ממון אלא מדרך
- 9 גמילות חסדים ואם אינו רוצה לטרוח ולהצילו לזה אינו חייב, למה זה דומה למי שרואה כיסו של חברו אבד ואינו
- 10 מצילו או מי שאינו רוצה ליתן פרוטה משלו לעני שאין בית דין מחייבין אותו בכך, אף כאן אין בית דין מחייבין אותו
- 11 לשלם מביתו שלא חייבתו התורה בכך אלא כשאר המצות היא זו ואינה בדין ממון.
- 12 אבל מאן דצייר פומהון דסהדי דלא יסהדון כגון שראה עדים מגלגלין ובאין להעיד עדות לפלוני והרזקינהו
- 13 באינדרונא, (חסר ב' תיבות) י"ל שהוא חייב למאן דדאין דינא דגרמי, ומאי דסיימי באותו ירושלמי שכתבתי למעלה
- 14 דפטור, משום דלא דייני דינא דגרמי, אבל אנן דדיינינן מיחייב, שהוא דומה לשורף שטרותיו של חברו, כדאמרין
- 15 התם בירושלמי במקרע שטרות חוץ מדעתו שהוא דומה לאיניש דצייר פומהון דסהדי דלא יסהדון, ומאן דצייר
- 16 פומהון דסהדי דומה למקרע שטרות הילכך חייב, ויש לומר שהוא פטור דמי יימר דמסהדי דילמא הדרי בהו ולא
- 17 ברי היזיקא, וא"ת אי הכי מסור נמי דילמא לא שקלי ליה, איכא למימר התם כי שקול מיהא מחמת גרמתו שקל
- 18 וכמאן דקלייה דמי, אבל הכא דילמא הדרי בהו, ועוד שהם גמילות חסדים הוא דקא עבדי גביה ומי שראה חברו
- 19 רוצה ליתן מתנה לפלוני או הולך להציל ממנו והוא מעכבו, אין מן הדין לחייבו, שאין זה גורם היזק אלא מונע
- 20 וההיזק בא ממילא, וכן עיקר.
- 21 ומיהו שנים שהעידו עדות שקר והפסידו חברו על ידם ואי אפשר להוציא מידו כגון נכרי ואלם, או הודו הם והוא לא
- 22 הודה, חייבין לשלם שהרי גרמו לאבד ממנו של זה,
- 23 תלמוד בבלי מסכת פסחים דף קיג עמוד ב
- 24 שלשה הקדוש ברוך הוא שונאן, המדבר אחד בפה ואחד בלב, והיודע עדות בחבירו ואינו מעיד לו, והרואה דבר
- 25 ערוה בחבירו ומעיד בו יחידי. כי הא דטוביה חטא ואתא זיגוד לחודיה ואסהיד ביה קמיה דרב פפא. נגדיה לזיגוד.
- 26 אמר ליה: טוביה חטא וזיגוד מינגד? אמר ליה: אין, דכתיב לא יקום עד אחד באיש ואת לחודך אסהדת ביה - שם
- 27 רע בעלמא קא מפקת ביה.
- 28 ספרא קדושים פרשה ב פרק ד אות ח
- 29 (ח) ומנין שאם אתה יודע לו עדות אין אתה רשאי לשתוק עליה תלמוד לומר לא תעמוד על דם רעך, ומנין אם ראית
- 30 טובע בנהר או ליסטים באים עליו או חיה רעה באה עליו חייב אתה להצילו בנפשו תלמוד לומר לא תעמוד על דם
- 31 רעך,
- 32 רמב"ם הלכות עדות פרק א הלכה א
- 33 העד מצווה להעיד א בבית דין בכל עדות שיודע, בין בעדות שיחייב בה את חבירו בין בעדות שיזכהו בו, והוא
- 34 שיתבענו להעיד בדיני ממונות שנאמר והוא עד או ראה או ידע אם לא יגיד ונשא עונו.
- 35 הלכה ב-היה העד חכם גדול והיה בבית דין פחות ממנו בחכמה, הואיל ואין כבודו שילך לפניו עשה של כבוד
- 36 תורה עדיף ויש לו להמנע, במה דברים אמורים בעדות ממון, אבל בעדות שמפריש בה מן האיסור וכן בעדות

- 1 נפשות או מכות הולך ומעיד שנאמר אין חכמה ואין תבונה לנגד ה', כל מקום שיש חילול השם אין חולקין כבוד
2 לרב .
- 3 הלכה ג-כהן גדול אינו חייב להעיד אלא עדות שהיא למלך ישראל בלבד הולך לבית דין הגדול ומעיד בה אבל
4 בשאר העדויות פטור .
- 5 הלכה ד-מצות עשה לדרוש את העדים ולחקרן ולהרבות בשאלתן ומדקדקין עליהן ו
6 כסף משנה הלכות עדות פרק א
- 7 ויש לדקדק בלשון רבינו שכתב העד מצווה להעיד בבית דין דמשמע עד יחידי ומסיק שנאמר אם לא יגיד וכו' ובפרק
8 הכונס לא מייתי קרא אלא לשני עדים דקרא לא משמע אלא לשנים וכ"מ שנאמר עד הרי כאן שנים עד שיפרוט לך
9 הכתוב אחד שנאמר לא יקום עד אחד באיש אבל לעד אחד ליכא קרא. וי"ל דרבינו ג"כ לא מיירי אלא כשיש שני
10 עדים בדבר וקאמר דמצוה על כל אחד מהם להעיד מאם לא יגיד דאילו היכא דליכא אלא עד אחד כבר כתב רבינו
11 סוף פ' י"ז דפטור מדיני אדם וחיוב בדיני שמים וכדברי הגמ' בפרק הכונס. ומ"ש בין בעדות שיחייב בו את חברו
12 בין בעדות שיזכה בו מדלא מפליג קרא וסתם וכתב ואם לא יגיד ועוד דדומיא דמחייב קרבן שבועה אם נשבע
13 נושא עון כשלא נשבע וקרבן שבועה ודאי מחייב בין בעדות שיחייב בו את חברו בין בעדות שיזכה בו. ומ"ש והוא
14 שיתבענו. בפרק שבועת העדות (דף ל"א): דכל שלא שמעו מפיו שאמר להם בואו והעידוני אינם חייבים קרבן
15 שבועה ובפקדון חייבים ומשמע דהוא הדין נמי בנשיאות עון בלא שבועה בעינן שישמעו מפיו דאלת"ה ליפלו
16 בעדות גופה בין היכא דאיכא שבועה להיכא דליכא ועוד דהא אמרינן דכל היכא דמחייב קרבן שבועה אם לא נשבע
17 נשיאות עון מיהא איכא מכלל דכי לא מחייב קרבן שבועה אפילו נשבע כי לא נשבע ליכא נשיאות עון. ומ"ש רבינו
18 והוא שיתבענו להעיד בדיני ממונות. נראה מדבריו דבדיני נפשות אפי' לא תבעוהו חייב ואפשר דטעמא משום
19 דחייבים העדים לינקם ממנו וסמך לדבר מצאתי שכתב הרא"ש ז"ל פ"ק דמכות שכל הרואה דבר ערוה חייב להעיד
20 לקיים מה שנאמר ובערת הרע בקרבך. ומה שכתב שנאמר והוא עד וכו'. לא קאי למאי דסליק מיניה אלא למאי
21 דפתח ביה העד מצווה להעיד בבית דין שנאמר והוא עד וכו':
- 22 ספר המצוות לרמב"ם מצות עשה קעח
- 23 והמצוה הקע"ח היא שצונו להעיד בבית דין בכל מה שנדעוהו. בין שיהיה בו מיתת מי שהעדויות עליו או הצלתו,
24 הפסד ממונו או הרוחתו, אנחנו חייבים להעיד זה כולו ולהודיע הדיינין מה שראינו או שמענו. והנה הביאו רבותינו
25 עליהם השלום ראייתם על חיוב הגדת העדות מאמרו יתעלה (ויקרא ה) והוא עד או ראה או ידע. והעובר על מצוה
26 זו והוא שיכבוש העדות ענשו גדול והוא אמרו יתעלה (שם הוב' בל' רצז) אם לא יגיד ונשא עונו. וזה דבר כללי. ואם
27 היתה העדות שכבש אותה עדות ממון וכחש בה ונשבע עליה חייב קרבן עולה ויורד [מ"ע עב] כמו שבאר הכתוב
28 (שם) ובתנאים הנזכרים בשבועות (רפ"ד). וכבר התבאר משפטי מצוה זו בסנהדרין ובשבועות (פ"ד):
- 29 ספר המצוות לרמב"ם מצות לא תעשה רצז
- 30 והמצוה הרצ"ז היא שהזהירנו מהתרשל בהצלת נפש אחד מישראל כשנראהו בסכנת המות או ההפסד ויהיה לנו
31 יכולת להצילו. כמו שיהיה טובע במים ואנחנו נדע לשחות ונוכל להצילו. או יהיה גוי משתדל להרגו ואנחנו נוכל
32 לבטל מחשבתו או לדחות ממנו נזקו. ובאה האזהרה מהמנע להצילו באמרו יתעלה (קדושים יט) לא תעמוד על דם
33 רעך. וכבר אמרו שמי שיכבוש עדות תכללהו גם כן זאת האזהרה כי הוא רואה ממון חברו אובד והוא יכול להחזירו
34 אליו באמרו האמת, וכבר בא בזה הענין גם כן (ויקרא ה הוב' במ"ע קעח) אם לא יגיד ונשא עונו, ולשון ספרא מניין
35 אם אתה יודע לו עדות שאין אתה רשאי לשתוק עליה תלמוד לומר לא תעמוד על דם רעך ומניין אם ראית אותו
36 טובע בנהר או לסטים באים עליו או חיה רעה באה עליו חייב להצילו תלמוד לומר לא תעמוד על דם רעך
37 ומניין לרודף אחר חברו להרגו שאתה חייב להצילו בנפשו תלמוד לומר לא תעמוד על דם רעך. וכבר התבאר
38 משפטי מצוה זו במסכת סנהדרין (עב - עד א):

- 1 רמב"ם הלכות רוצח ושמירת הנפש פרק א הלכה יד
- 2 כל היכול להציל ולא הציל עובר על +ויקרא י"ט ט"ז+ לא תעמוד על דם רעך, וכן הרואה את חברו טובע בים או
- 3 ליסטים באים עליו או חיה רעה באה עליו ויכול להצילו הוא בעצמו או שישכור אחרים להצילו ולא הציל, או ששמע
- 4 גוים או מוסרים מחשבים עליו רעה או טומנין לו פח ולא גלה אוזן חברו והודיעו, או שידע בגוי או באנס שהוא קובל
- 5 על חברו ויכול לפייסו בגלל חברו ולהסיר מה שבלבו ולא פייסו, וכל כיוצא בדברים אלו, העושה אותם עובר על לא
- 6 תעמוד על דם רעך.
- 7 הגהות מיימוניות הלכות עדות פרק א הלכה א
- 8 [א] בריש הכונס ולקמן ס"פ י"ז היודע עדות לחבירו ואינו מעיד לו פטור בדיני אדם וחייב בדיני שמים ה"ד אי דאיכא
- 9 בי תרי מדאורייתא חיובי מיחייב דכתיב ואם לא יגיד ובהגוזל קמא גבי שורף שטרו של חברו אי דאיכא עדים דידיעי
- 10 מאי כתיב בשטרא נכתוב ליה שטרא אחרינא אלמא העדים חייבים לכתוב שנית הוא הדין כל שיש בהן עדיות
- 11 וזכיות חייב להעמיד ולהביא הזכיות לב"ד ואפי' אם לא השביעו להעיד ובפרק ערבי פסחים שלשה הקדוש ברוך
- 12 הוא שונאן וחשיב היודע עדות לחבירו ואינו מעיד לו ע"כ:
- 13 ספר החינוך מצוה קכב
- 14 ואולם חילוק יש בין דיני ממונות לדיני נפשות ושאר איסורין שבתורה, שבדיני ממונות אין אדם חייב להעיד עליהם
- 15 ...משרשי המצוה, לפי שיש במצוה זו תועלת גדולה לבני אדם, אין צריך להאריך בהם, כי ידועים הדברים לכל רואי
- 16 השמש מעצמו אלא אם כן יתבענו בעל הדבר או בית דין...שאם היה העד חכם גדול והבית דין פחות ממנו, שיש לו
- 17 להימנע אם ירצה מלהעיד לפניהם, שעשה של כבוד תורה דוחה עשה דעדות...
- 18 ונוהגת בכל מקום ובכל זמן בזכרים אבל לא בנשים, שאין הנשים בתורת עדות לקלות דעתן. והעובר עליה ולא
- 19 העיד בדיני ממונות כשתבעוהו לעדות בעל דבר או בית דין, או בדיני נפשות ומכות ובאיסורין של תורה מעצמו,
- 20 ביטל עשה וענשו גדול מאד, כי בכח העדות יתקיימו הישובים, על כן נכתב בו [ויקרא ה', א'] אם לא יגיד ונשא עונו.
- 21 ספר מצוות קטן מצוה רלט
- 22 שלא לכבוש עדותו דכתיב (ויקרא ה') אם לא יגיד ונשא עונו [וסיום יום חמישי- מצוות תלויות בדין, יום ו'- מצוות
- 23 תלויות בממון]
- 24 זוהר הרקיע